

62018CJ0051

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (osmého senátu)

19. prosince 2018 (*1)

„Nesplnění povinnosti státem – Daně – Daň z přidané hodnoty (DPH) – Směrnice 2006/112/ES –
Článek 2 odst. 1 – Správní praxe, podle níž odměna při opětném prodeji náležející autorovi
originálu uměleckého díla podléhá DPH“

Ve věci C-51/18,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 258 SFEU, podaná dne
29. ledna 2018,

Evropská komise, zastoupená N. Gossement a B.-R. Killmannem, jako zmocněnci,

žalobkyně,

proti

Rakouské republice, zastoupené G. Hessem, jako zmocněncem,

žalované,

SOUDNÍ DVŮR (osmý senát),

ve složení M. Vilaras, předseda čtvrtého senátu vykonávající funkci předsedy osmého senátu, J.
Malenovský (zpravodaj) a M. Safjan, soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez
stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1

Svou žalobou se Evropská komise domáhá, aby Soudní dvůr určil, že uvalením daně z přidané
hodnoty (DPH) na odměnu při opětném prodeji náležející autorovi originálu uměleckého díla
Rakouská republika nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 2 odst. 1 směrnice Rady
2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty (Úč. vst.
2006, L 347, s. 1, dále jen „směrnice o DPH“).

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice o DPH

2

Body 3 a 5 odůvodnění směrnice o DPH zní:

„(3)

Aby se zajistilo, že ustanovení budou uspořádána jasným a racionálním způsobem v souladu se zásadou zdokonalení právní úpravy, je vhodné přepracovat strukturu a znění uvedené směrnice, přestože toto přepracování v zásadě nepřinese žádné vcné změny ve stávajících právních předpisech. S přepracováním je však nevyhnutelně spojeno několik málo vcných změn, které by nicméně měly být provedeny. Případy provedení takových změn jsou uvedeny úplným výřtem v ustanoveních upravujících provedení směrnice ve vnitrostátním právu a její vstup v platnost.

[...]

(5)

Systém DPH dosahuje nejvyšší jednoduchosti a neutrality, je-li dáno vybírána co nejvšeobecněji a pokud její oblast působnosti pokrývá všechny stupně výroby a distribuce, jakož i poskytování služeb. Je proto v zájmu vnitřního trhu a členských států přijmout společný systém, který se vztahuje rovněž na maloobchod.“

3

Článek 2 odst. 1 této směrnice stanoví:

„Předmetem DPH jsou tato plnění:

a)

dodání zboží za úplatu uskutečně v rámci členského státu osobou povinnou k dani, která jedná jako taková;

[...]

c)

poskytnutí služby za úplatu uskutečně v rámci členského státu osobou povinnou k dani, která jedná jako taková;

[...]“

4

Článek 24 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:

„ ‚Poskytnutím služby‘ se rozumí každé plnění, které není dodáním zboží.“

5

§lánek 25 uvedené sm?rnice stanoví:

„Poskytnutí služby m?že mimo jiné spo?ívat v n?kterém z t?chto pln?ní:

a)

postoupení nehmotného majetku bez ohledu na to, zda je vázán na ur?itý dokument zakládající vlastnické právo ?i nikoli;

b)

p?ijetí závazku zdržet se ur?itého jednání nebo strp?t ur?ité jednání nebo situaci;

c)

vykonání služby na základ? p?íkazu vydaného orgánem ve?ejné moci nebo jeho jménem nebo vyplývající ze zákona.“

6

§lánek 73 sm?rnice o DPH stanoví:

„P?i dodání zboží nebo poskytnutí služby jiných, než jsou pln?ní uvedená v §láncích 74 až 77, zahrnuje základ dan? vše, co tvo?í protipln?ní, které dodavatel nebo poskytovatel získal nebo má získat od po?izovatele, p?íjemce nebo t?etí osoby za takové dodání zboží nebo poskytnutí služby, v?etn? dotací p?ímo vázaných k cen? t?chto pln?ní.“

Sm?rnice 2001/84/ES

7

Bod 3 od?vodn?ní sm?rnice Evropského parlamentu a Rady 2001/84/ES ze dne 27. zá?í 2001 o právu na op?tný prodej [o právu na odm?nu p?i op?tném prodeji] ve prosp?ch autora originálu um?leckého díla (Ú?. v?st. 2001, L 272, s. 32; Zvl. vyd. 17/01, s. 240, oprava Ú?. v?st. 2006, L 230, s. 12) zní:

„Právo na op?tný prodej [Právo na odm?nu p?i op?tném prodeji] má za cíl zajistit autor?m výtvarných d?l a plastik podíl na hospodá?ském úsp?chu originálu jejich um?leckých d?l. To pomáhá obnovit rovnováhu mezi hospodá?skou situací autor? originál? výtvarných d?l a plastik a dalších tv?rc?, kte?í t?ží z úsp?šného [t?ží z následného] využívání svých d?l.“

8

§lánek 1 této sm?rnice, nadepsaný „P?edm?t práva na op?tný prodej [práva na odm?nu p?i op?tném prodeji]“, stanoví:

„1. ?lenské státy stanoví ve prosp?ch autora originálu um?leckého díla právo na op?tný prodej [ve prosp?ch autora originálu um?leckého díla právo], vymezené jako nezcizitelné právo, kterého se nelze do budoucna vzdát, na autorskou odm?nu založenou na prodejní cen? získané z jakéhokoli op?tného prodeje díla následujícího po prvním p?evodu díla autorem.

2. Právo uvedené v odstavci 1 se vztahuje na všechny úkony op?tného prodeje, jehož se jako prodávající, kupující nebo zprost?edkovatel ú?astní profesionální zástupce trhu s um?leckými díly, například aukční sí?, um?lecká galerie a obecn? jakýkoli obchodník s um?leckými díly.

3. ?lenské státy mohou stanovit, že právo uvedené v odstavci 1 se nevztahuje na úkony op?tného prodeje, pokud prodávající získal um?lecké dílo p?ímo od autora mén? než t?i roky p?ed daným op?tným prodejem a kdy cena op?tného prodeje nepřesahuje 10000 EUR.

4. Autorskou odm?nu hradí prodávající. ?lenské státy mohou stanovit, že jedna z fyzických nebo právnických osob uvedených v odstavci 2, jiná než prodávající, je sama odpovědná nebo se s prodávajícím podílí na odpovědnosti za zaplacení autorské odm?ny.“

9

¶lánek 3 uvedené směrnice, který se týká spodní hranice prodejní ceny, stanoví:

„1. ?lenské státy stanoví minimální prodejní cenu, od které jsou prodeje uvedené v ¶lánku 1 předm?tem práva na op?tný prodej [práva na odm?nu p?i op?tném prodeji].

2. Tyto minimální prodejní ceny nesm?jí v žádném případě překro?it 3000 EUR.“

10

¶lánek 4 uvedené směrnice, který se týká sazeb, stanoví:

„1. Pro autorské odm?ny podle ¶lánku 1 se stanoví tyto sazby:

a)

4 % z ?ásti prodejní ceny do 50000 EUR;

b)

3 % z ?ásti prodejní ceny od 50000,01 do 200000 EUR;

c)

1 % z ?ásti prodejní ceny od 200000,01 do 350000 EUR;

d)

0,5 % z ?ásti prodejní ceny od 350000,01 do 500000 EUR;

e)

0,25 % z ?ásti prodejní ceny přesahující 500000 EUR.

Celková výše autorské odm?ny však nesmí převýšit 12500 EUR.

2. ?lenské státy mohou odchýln? od odstavce 1 stanovit sazbu 5 % z prodejní ceny uvedené v odst. 1 písm. a).

3. Pokud by stanovená minimální cena byla nižší než 3000 EUR, ?lenské státy rovn?ž stanoví sazbu platnou pro prodejní ceny do 3000 EUR; tato sazba nesmí být nižší než 4 %.“

Rakouské právo

Urheberrechtsgesetz

11

Urheberrechtsgesetz (zákon o autorském právu) ze dne 9. dubna 1936 (BGBl. 111/1936), ve znění použitelném na projednávanou věc (dále jen „UrhG“), upravuje v oddíle III práva udělená autorovi, mezi něž patří právo na využívání, rozmnožování a rozšiřování díla.

12

Ustanovení § 16 UrhG, nadepsaného „Právo na rozšiřování“, zní:

„(1) Autorovi náleží výlučné právo na rozšiřování díla. Na základě tohoto práva nesmí být díla nabízena k prodeji nebo uváděna na trh způsobem, kterým by byla zpřístupněna veřejnosti bez jeho souhlasu.

(2) Dokud není dílo zveřejněno, zahrnuje právo na rozšiřování rovněž výlučné právo na zpřístupnění tohoto díla veřejnosti jeho veřejným vylepením, vyložением, vyvěšením, vystavením nebo podobným užitím.

(3) S výhradou § 16a se právo na rozšiřování nevztahuje na díla, která byla formou převodu vlastnictví uvedena na trh v členském státě [Unie] nebo ve státě, který je členem Evropského hospodářského prostoru, se souhlasem nositele práv.

[...]

(5) Tam, kde tento zákon používá spojení ‚rozšiřovat dílo‘, rozumí se tím pouze rozšiřování díla vyhrazené autorovi v souladu s odstavci 1 až 3.“

13

Ustanovení § 16b UrhG, nadepsaného „Právo na odměnu při opětovném prodeji“, zní:

„(1) Ustanovení § 16 odst. 3 se vztahuje na opětovný prodej originálu výtvarného díla nebo plastiky po prvním převodu provedeném autorem, při němž prodejce je povinen zaplatit autorovi odměnu úměrnou ceně z opětovného prodeje bez daně (odměna při opětovném prodeji) v následujících mezích:

4 % z prvních 50000 EUR,

3 % z následujících 150000 EUR,

1 % z následujících 150000 EUR,

0,5 % z následujících 150000 EUR,

0,25 % z jakýchkoli vyšších částek;

celková výše odměny nesmí přesáhnout 12500 EUR.

(2) Právo na odměnu při opětovném prodeji náleží, pouze pokud prodejní cena činí alespoň 2500 EUR a pokud se převodu účastní profesionální zástupce trhu s uměleckými díly, například aukční

sí?, umělecká galerie nebo jiný obchodník s uměleckými díly, jakožto prodávající, kupující nebo zprostředkovatel; tyto osoby odpovídají jako ručitelé, po nichž lze plnění požadovat před dlužníkem, ledaže mají samy povinnost odměnu zaplatit. Tohoto práva se nelze vzdát do budoucna. Může se ho dovolávat i společnost pro kolektivní správu; toto právo je nezczitelné. Ustanovení § 23 odst. 1 se použije pžíměně.

(3) ‚Originálem díla‘ ve smyslu odstavce 1 se rozumí dílo:

1.

vytvořené samotným autorem,

2.

vytvořené v omezeném množství samotným autorem nebo na jeho odpovědnost a v zásadě oříslované a autorem signované nebo jiným vhodným způsobem autorizované;

3.

jinak považované za originál díla.

(4) Právo na odměnu při opžtném prodeji nenáleží, pokud prodávající nabył dílo od autora před méně než třemi roky a prodejní cena nepřekračuje 10000 EUR.“

Umsatzsteuergesetz 1994

14

Ustanovení § 1 Umsatzsteuergesetz (zákona o dani z obratu) ze dne 23. srpna 1994 (BGBl. 663/1994), ve znění použitelném na projednávanou věc (dále jen „UStG 1994“), zní:

„(1) Předmětem daně z přidané hodnoty jsou tato plnění:

1.

dodání zboží a jiná plnění za úplatu uskutečnřná v tuzemsku podnikatelem v rámci jeho podnikatelské činnosti. Zdanění není vyloučeno z důvodu, že je plnění uskutečnřno na základě právního nebo správního aktu nebo že se považuje za uskutečnřné na základě právního předpisu;

[...]“

15

Ustanovení § 3 UStG 1994 zní:

„(1) Dodání jsou plnění, jimiž podnikatel umožní kupujícímu nebo třetí osobě jím zmocněné skutečně se zbořím nakládat. Právo nakládat se zbořím může být převezeno podnikatelem nebo jím zmocněnou třetí osobou.

[...]“

16

Ustanovení § 3a odst. 1 UStG 1994 zní:

„Jinými pln?ními“ se rozumí pln?ní, která nejsou dodáním zboží. Jiné pln?ní m?že rovn?ž spo?ívat ve zdržení se ur?itého jednání nebo ve strp?ní ur?itého jednání nebo situace.“

Postup p?ed zahájením soudního ?ízení

17

Dne 17. ?íjna 2014 zaslala Komise Rakouské republice výzvu dopisem, v ní? jí sd?lila své výhrady ke správní praxi, podle ní? odm?na p?i op?tném prodeji náležející autorovi originálu um?leckého díla podléhá DPH.

18

Komise v tomto dopise uvedla, že tato odm?na není protipln?ním za um?lecký výkon autora takového um?leckého díla. Rovn?ž up?esnila, že právo na odm?nu p?i op?tném prodeji ud?luje p?ímo zákon s cílem poskytnout autorovi p?im?ený hospodá?ský podíl na úsp?chu jeho díla. Podle Komise v souvislosti s uplatn?ním práva na odm?nu p?i op?tném prodeji nedochází na stran? autora k dodání zboží ?i poskytnutí služby, a neexistuje tedy žádné pln?ní, které by podléhalo DPH.

19

Na tuto výzvu dopisem odpov?d?la Rakouská republika dopisem ze dne 16. prosince 2014.

20

Rakouská republika uvedla, že ú?elem práva na odm?nu p?i op?tném prodeji je zajistit, aby se autor podílel na hospodá?ském úsp?chu svého díla. Skute?nost, že se autor neú?astní ujednání mezi prodávajícím a kupujícím v rámci op?tného prodeje daného díla, podle ní nebrání tomu, aby byla odm?na získaná autorem z titulu op?tného prodeje zdan?na. Zásada neutrality systému DPH naopak podle Rakouské vlády vyžaduje, aby i tato odm?na podléhala DPH.

21

Rakouská republika dále uvedla, že právo na odm?nu p?i op?tném prodeji umož?uje zohlednit p?ídanou hodnotu díla v p?ípad? jeho op?tného prodeje, z ?eho? – jak uvedla podp?rn? – plyne zvýšení základu dan? z pln?ní poskytnutého autorem p?i prvním prodeji. Vzhledem k tomu, že toto první a jediné pln?ní podléhá DPH, musí tedy podle Rakouské vlády podléhat DPH i odm?na p?i op?tném prodeji.

22

Vzhledem k tomu, že Komise nebyla se všemi odpov??mi Rakouské republiky spokojena, zaslala tomuto ?lenskému státu dne 25. ?ervence 2016 od?vodn?né stanovisko, ve kterém op?tovn? uvedla, že odm?na autora p?i op?tném prodeji není protipln?ním za dodání zboží nebo poskytnutí služby autorem p?i prvním uvedení na trh, že smyslem práva na odm?nu p?i op?tném prodeji je pouze umožnit autorovi, aby t?žil z hospodá?ských výhod spojených s uznáním, jemu? se jeho um?lecké dílo t?ší, a že by autor nemohl op?tnému prodeji svého díla zabránit.

23

Rakouská republika na toto odvodné stanovisko odpověděla dopisem ze dne 22. září 2016, v němž v podstatě trvala na tom, že odměna při opětném prodeji dani podléhá.

24

Rakouská republika upřesnila, že v rámci práva na odměnu při opětném prodeji poskytuje autor plnění spočívající ve strpění opětného prodeje díla. Přestože je toto plnění zákonem stanoveno pro autory originálu uměleckého díla, odpovídá podle Rakouské republiky srovnatelnému plnění jiných autorů v rámci předvádění jejich děl. Vzhledem k tomu, že odměna za předvádění těchto děl, aby odměna za poskytnutí služby, podléhá DPH, musí jí podle Rakouské republiky podléhat i odměna při opětném prodeji.

25

Rakouská republika trvala na své podporné uplatněné argumentaci, že zdanění této odměny je odvodné i v tom smyslu, že obnáší zvýšení základu daně z plnění autora při prvním uvedení jeho díla na trh. Pro účely změny základu daně podle Rakouské republiky nezáleží na existenci právního vztahu mezi autorem díla a jeho prodávajícím či pozdějším kupujícím, nýbrž na tom, že autor v důsledku práva na odměnu při opětném prodeji těží z přidáné hodnoty tohoto díla.

26

Vzhledem k tomu, že se Komise s odpověďmi poskytnutými Rakouskou republikou nespokojila, rozhodla se podat projednávanou žalobu.

K žalobě

Argumentace účastníků řízení

27

Komise má za to, že povinnost účastníků vystupujících při opětném prodeji díla zaplatit autorovi odměnu má pouze zajistit, aby byl autorovi zaručen spravedlivý podíl na hodnotě originálu jeho díla. Tento spravedlivý podíl však podle ní není protiplněním za nějaké plnění autora, neboť se vztahuje pouze k ekonomické hodnotě originálu díla, která pro autora vyplývá z opětného prodeje jeho díla učiněného bez jeho svolení. Uvádí, že výše odměny je neodvolatelně stanovena zákonem.

28

Podle Komise dále z rozsudku ze dne 18. ledna 2017, SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22, body 25 a 26), vyplývá, že dodání zboží či poskytnutí služby je uskutečeno „za úplatu“ ve smyslu směrnice o DPH pouze tehdy, pokud mezi poskytovatelem a příjemcem existuje právní vztah, v jehož rámci jsou vzájemně poskytnuta plnění, při němž odměna obdržená poskytovatelem představuje skutečnou protihodnotu služby poskytnuté příjemci. Mezi poskytnutým plněním a obdrženou protihodnotou by tedy měla existovat přímá souvislost a zaplacené částky by měly představovat skutečné protiplnění za individualizovatelnou službu poskytnutou v rámci právního vztahu, v němž jsou vzájemně poskytnuta plnění.

29

Odměna autora při opětném prodeji přitom podle Komise zjevně není protihodnotou za nějaké plnění poskytnuté autorem, nýbrž je určena pouze na základě ceny obdržené při opětném prodeji

díla, jejíž výši nemůže autor ovlivnit. Autor má tedy na tuto odměnu nárok, aniž je povinen ji schopen poskytnout sebemenší plnění, ať už formou jednání či opomenutí. Odměna při opětném prodeji proto podle Komise není odměnou za dodání zboží nebo poskytnutí služby ve smyslu článku 2 směrnice o DPH.

30

Dále Komise uvádí, že jelikož autor díla při jeho opětném prodeji nemůže tomuto opětnému prodeji zabránit ani jej ovlivnit, takže již neposkytuje žádné plnění, nelze mít za to, že tento autor poskytuje plnění spočívající ve strpění tohoto opětného prodeje. Právo na opětný prodej tedy podle Komise není součástí práv na užití a využívání souvisejících s autorským právem.

31

Dále je podle Komise třeba odmítnout argument Rakouské republiky, který byl uplatněn během postupu před zahájením soudního řízení, a sice že uvalení DPH na následné využívání díla ostatních tvůrců, nikoli však na odměnu při opětném prodeji je porušením zásady daňové neutrality. Vzhledem k tomu, že postavení autorů originálních uměleckých děl není stejné jako postavení ostatních tvůrců, pokud se jedná o odměnu, která jim náleží za výkon práv na užití a využívání, jež trvají i nadále, zásada neutrality DPH podle ní nebrání tomu, aby odměna pro tyto ostatní tvůrce této dani podléhala, nikoli však odměna při opětném prodeji.

32

Totéž podle Komise platí pro argument Rakouské republiky, že odměna při opětném prodeji musí podléhat DPH z důvodu, že pro autora originálu díla se základ daně z plnění, jež poskytl při prvním uvedení originálu díla na trh, změnil. Taková odměna vypočtená na základě prodejní ceny získané při opětném prodeji díla je totiž zcela nezávislá na odměnách, kterou si autor sjednal s prvním nabyvatelem tohoto díla. Autor mohl originál díla například darovat, a přesto by měl v takové situaci právo na odměnu při opětném prodeji.

33

Rakouská republika v žalobní odpovědi tvrdí, že jelikož je opětný prodej díla vzájemným poskytnutím plnění v rámci právního vztahu, musí odměna při opětném prodeji náležející autorovi tohoto díla podléhat DPH.

34

S poukazem na rozsudky ze dne 3. září 2015, Asparuhovo Lake Investment Company (C-463/14, EU:C:2015:542, bod 35), a ze dne 29. října 2015, Sadaçor (C-174/14, EU:C:2015:733, bod 32), Rakouská republika tvrdí, že předpokladem pro uvalení DPH na určité plnění je existence přímé souvislosti mezi poskytnutou službou a obdrženou protihodnotou. Uvádí, že podle rozsudků ze dne 3. března 1994, Tolsma (C-16/93, EU:C:1994:80, bod 14 a následující), a ze dne 29. října 2015, Sadaçor (C-174/14, EU:C:2015:733, bod 32), taková přímá souvislost existuje, pokud je mezi poskytovatelem a příjemcem právní vztah, v jehož rámci jsou vzájemně poskytnuta plnění, přičemž odměna obdržená poskytovatelem představuje skutečnou protihodnotu služby poskytnuté příjemci.

35

Odměna při opětném prodeji tedy podle Rakouské republiky musí podléhat DPH, dochází-li ke vzájemnému poskytnutí plnění v rámci právního vztahu. Tyto podmínky jsou přitom podle ní v daném případě splněny.

36

Pokud jde konkrétně o otázku, zda dochází k vzájemnému poskytnutí plnění, rozsudek ze dne 18. ledna 2017, SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22), není podle Rakouské republiky relevantní, neboť v něm učiněné úvahy Soudního dvora nejsou použitelné na odměnu při opětném prodeji, protože tato odměna není srovnatelná se skutečnou náhradou škody.

37

Úelem odměny při opětném prodeji je podle Rakouské republiky zajistit autorovi hospodářský podíl na úspěchu jeho díla. Z důvodu vyerpání práva na rozmnožování musí podle ní autor strpět opětný prodej svého díla a tato odměna souvisí s tímto strpěním. Autor tak obdrží odměnu v důsledku opětného prodeje svého díla, které v mezidobí získalo na hodnotu. Tato odměna má tedy podle Rakouské republiky přímou souvislost s plněním autora. Proto podle ní zásadně odpovídá novému zdanitelnému protiplnění, které se přidává k protiplnění obdrženému při prvním prodeji díla. V tomto rozsahu lze odměnu při opětném prodeji připodobnit jakési náhradě za vyvlastnění, jež logicky podléhá DPH.

38

Rakouská republika rovněž opakuje argument uplatněný během postupu před zahájením soudního řízení, a sice že zásada daňové neutrality brání tomu, aby s obdobným zbožím nebo službami bylo z hlediska DPH zacházeno různě.

39

Rakouská republika mimoto tvrdí, že i za předpokladu, že odměna při opětném prodeji není odměnou za samostatné plnění, tato odměna nicméně zvyšuje základ daně z plnění uskutečněného mezi autorem díla a jeho prvním kupujícím.

40

Rakouská republika v tomto ohledu odkazuje na bod 3 odvodní směrnice 2001/84, podle kterého slouží právo na odměnu při opětném prodeji k vyrovnání růstu hodnoty. Vzhledem k tomu, že se v této souvislosti hodnota určitých děl s přibývajícím časem znatelně zvyšuje a že z této přidané hodnoty těží v případě opětného prodeje prodávající, a nikoli autor, lze odměnu při opětném prodeji považovat za podíl autora na zvýšení této hodnoty. Odměna při opětném prodeji je tedy podle Rakouské republiky srovnatelná s jakousi „indexací“ náležející autorovi ze zákona.

Závěry Soudního dvora

41

Komise svou žalobou Rakouské republice vytýká, že nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 2 odst. 1 směrnice o DPH, tím, že na odměnu při opětném prodeji náležející autorovi originálu uměleckého díla uvalila DPH.

42

Podle čl. 2 odst. 1 směrnice o DPH je předmětem DPH mimo jiné dodání zboží a poskytnutí služby za úplatu uskutečně v rámci členského státu osobou povinnou k dani, která jedná jako taková.

43

Aniž je nutno se vyslovovat k otázce – kterou ústnice řízení ostatně ani nevznáší – a sice zda lze ve smyslu tohoto ustanovení kvalifikovat zaplacení odměny při opětném prodeji jako „dodání zboží“ nebo „poskytnutí služby“, je tedy třeba posoudit, zda se zde jedná o úplatu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. ledna 2017, SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22, bod 24).

44

V tomto ohledu z ustálené judikatury vyplývá, že dodání zboží nebo poskytnutí služby je uskutečeno „za úplatu“ ve smyslu směrnice o DPH pouze tehdy, pokud mezi dodavatelem a poskytovatelem na jedné straně a pořizovatelem a příjemcem na straně druhé existuje právní vztah, v jehož rámci jsou vzájemně poskytnuta plnění, přičemž odměna obdržená dodavatelem a poskytovatelem představuje skutečnou protihodnotu zboží nebo služby poskytnutých pořizovateli a příjemci (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. ledna 2017, SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22, bod 25 a citovaná judikatura).

45

Rakouská republika má přitom zaprvé za to, že odměna při opětném prodeji je protiplněním při vzájemně poskytnutých plněních v rámci právního vztahu. Tento členský stát sice nepopírá, že se autor originálu uměleckého díla neúčastní ujednání o jeho opětném prodeji mezi prodávajícím a kupujícím, avšak tvrdí, že strpným opětného prodeje autor tohoto díla poskytuje v rámci takového vztahu plnění.

46

V tomto ohledu je třeba poukázat na to, že podle čl. 25 písm. b) směrnice o DPH zajisté platí, že poskytnutí služby může spočívat mimo jiné ve strpní určení jednání nebo situace.

47

Avšak na rozdíl od toho, co patrně tvrdí Rakouská republika, vzniká právní vztah, v jehož rámci dochází k opětnému prodeji originálu uměleckého díla, pouze mezi prodávajícím a kupujícím a existence práva na odměnu při opětném prodeji ve prospěch tvůrce tohoto díla nemá na tento vztah žádný vliv. Proto nelze mít za to, že jelikož autorovi tohoto díla přísluší právo na odměnu při opětném prodeji, účastní se nějakým způsobem, byť nepřímo, na opětném prodeji zejména strpním tohoto opětného prodeje.

48

Předně si totiž účastníci opětného prodeje mezi sebou svobodně sjednávají převod daného díla prodávajícím a cenu, kterou má zaplatit kupující, a nemusí nijak žádat autora tohoto díla nebo jej konzultovat. Autor pak nemá k dispozici žádný prostředek, jak do opětného prodeje zasáhnout, konkrétně aby jeho uskutečnění v případě svého nesouhlasu zabránil.

49

Autor originálu uměleckého díla, které je předmětem opětného prodeje, dále obdrží na základě čl.

1 odst. 1 směrnice 2001/84 určité procento z ceny vyplacené za opětný prodej tohoto díla a toto procento má v zásadě hradit prodávající. Avšak vzhledem k tomu, že právo na odměnu při opětném prodeji, které tomuto autorovi náleží a s nímž se pojí povinnost prodávajícího zaplatit mu částku stanovenou z titulu tohoto práva, odpovídá zásadě normotvůrce Evropské unie, je třeba mít za to, že se neuplatní v rámci jakéhokoli právního vztahu mezi autorem a prodávajícím.

50

Konečně dle zásady unijního normotvůrce vyjádřeného v bodě 3 odvodní vztah první směrnice 2001/84 má právo na odměnu při opětném prodeji za cíl zajistit autorům originálních uměleckých děl, na něž se tato směrnice vztahuje, tj. výtvarných děl a plastik, podíl na hospodářském úspěchu jejich děl. Z toho plyne, že tento normotvůrce nijak nezamýšlí, aby se tito autoři mohli účastnit opětného prodeje svých děl, nýbrž jim pouze přiznává právo na podíl na hospodářských výsledcích z uskutečněných opětných prodejů.

51

Za těchto podmínek je nutno odmítnout argument Rakouské republiky, že odměna při opětném prodeji je protiplněním v rámci právního vztahu při vzájemném poskytnutí plnění, jehož se autor účastní tím, že opětný prodej strpí.

52

Zadruhé má Rakouská republika za to, že údajné plnění poskytnuté autorem originálu uměleckého díla, na které se vztahuje směrnice 2001/84, v rámci práva na odměnu při opětném prodeji odpovídá plněním, jež poskytují jiní autoři při předvádění svých děl. Vzhledem k tomu, že tato plnění podléhají DPH, musí jí podle Rakouské republiky podléhat i údajné plnění poskytnuté autorem originálu uměleckého díla v rámci práva na odměnu při opětném prodeji.

53

V tomto ohledu z bodu 3 odvodní vztahy druhé směrnice 2001/84 vyplývá, že chtějí unijní normotvůrce vyzdvihnout rozdíl mezi hospodářskou situací autorů výtvarných děl a plastik na jedné straně a hospodářskou situací ostatních tvůrců na straně druhé, přičemž měl za to, že tito ostatní tvůrci na rozdíl od prvně uvedených autorů těží z následného využívání svých děl.

54

Jak totiž správně připomíná Komise, výtvarná díla a plastiky jsou jedinečné a s nimi související práva na užití a využívání se vyvíjejí v okamžiku jejich prvního uvedení na trh. Naproti tomu ostatní díla jsou poskytována opakovaně a odměna, která z tohoto titulu jejich autorům náleží, je odměnou za plnění odpovídající jejich opakovanému poskytování. Odměna při opětném prodeji tedy není srovnatelná s odměnou za výkon nadále trvajících práv na užití a využívání spojených s těmito ostatními díly.

55

Podle ustálené judikatury Soudního dvora přitom zásada daňové neutrality, jejímž prostřednictvím unijní normotvůrce vyjádřil v oblasti DPH obecnou zásadu rovného zacházení, mimo jiné vyžaduje, aby s odlišnými situacemi nebylo zacházeno stejně, není-li takové zacházení objektivně odvodné (v tomto smyslu rozsudek ze dne 19. července 2012, Lietuvos geležinkeliai, C-250/11, EU:C:2012:496, body 44 a 45 a citovaná judikatura).

56

S ohledem na zjištění učiněné v bodě 54 tohoto rozsudku tedy skutečnost, že odměny plynoucí z práv na následné užití a využívání jiných děl než výtvarných děl a plastik podléhají DPH, nemůže odvodovat, aby jí podléhala též odměna při opětném prodeji.

57

Nelze se tedy domnívat, že v případě zaplacení odměny při opětném prodeji jde o úplatu ve smyslu čl. 2 odst. 1 směrnice o DPH.

58

Zatím je nutno odmítnout podporu uplatněný argument Rakouské republiky, že odměna při opětném prodeji musí podléhat DPH z důvodu, že pro autora originálu díla se základ daně z plnění, jež poskytl při prvním uvedení originálu díla na trh, změní.

59

Jak totiž vyplývá z článku 73 směrnice o DPH, základ daně z poskytnutí služby zahrnuje vše, co tvoří protiplnění za poskytnutou službu. Vzhledem k tomu, že odměna při opětném prodeji v žádném případě není – jak vyplývá z tohoto rozsudku – protiplněním za plnění poskytnuté autorem při prvním uvedení jeho díla na trh ani za žádné jiné plnění z jeho strany, nemůže mít za následek změnu základu daně z plnění poskytnutého autorem při prvním uvedení jeho díla na trh.

60

Ze všech předchozích úvah vyplývá, že jelikož odměna při opětném prodeji náležející autorovi originálu uměleckého díla nespadá pod čl. 2 odst. 1 směrnice o DPH, Rakouská republika stanovením, že taková odměna podléhá DPH, nesplnila povinnosti, které pro ni z tohoto ustanovení vyplývají.

K nákladům řízení

61

Podle čl. 138 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora se ústníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a Rakouská republika neměla ve věci úspěch, je důvodné uložit poslední uvedenou náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (osmý senát) rozhodl takto:

1)

Stanovením, že odměna při opětném prodeji náležející autorovi originálu uměleckého díla podléhá dani z přidáné hodnoty, Rakouská republika nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 2 odst. 1 směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidáné hodnoty.

2)

Rakouské republice se ukládá náhrada nákladů řízení.

Podpisy.

(*1) – Jednací jazyk: němčina.